

Bijlage. Operationeel kader wijziging
studieomvang als vermeld in artikel 1.

NVAO • VLAANDEREN

KWALITEITZORGSTELSEL VLAANDEREN 2019-2025

OPERATIONEEL KADER WIJZIGING STUDIEOMVANG

OKTOBER 2018

NVAO • VLAANDEREN

KWALITEITZORGSTELSEL VLAANDEREN 2019-2025

OPERATIONEEL KADER
WIJZIGING STUDIEOMVANG

OKTOBER 2018

Dit operationeel kader is van toepassing op de Vlaamse universiteiten en hogescholen.

Inhoud

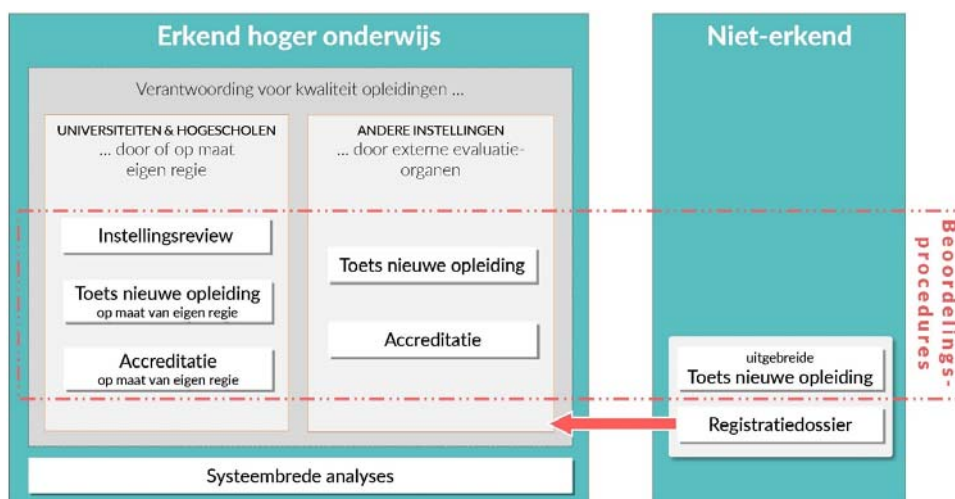
Overzicht kwaliteitszorgstelsel 2019-2025.....	7
1 Inleiding.....	9
2 De opleidingsstructuur na wijziging studieomvang.....	11
2.1 Uitbreiding studieomvang.....	11
2.2 Vermindering studieomvang.....	11
3 Beoordelingsprincipe.....	13
3.1 Motiveringscriteria uitbreiding studieomvang.....	13
3.1.1 Studieomvang.....	13
3.1.2 Leerresultaten.....	13
3.1.3 Arbeidsmarkt.....	13
3.1.4 Capaciteitscriterium.....	13
3.2 Motiveringscriteria vermindering studieomvang.....	14
3.2.1 Studieomvang.....	14
3.2.2 Leerresultaten.....	14
3.3 Beoordelingsschaal en beslisregel.....	14
4 Beoordelingsprocedure.....	17
4.1 Informatiedossier.....	17
4.2 Aanvraag.....	17
4.3 Ontvankelijkheid.....	17
4.4 Betaling procedure.....	17
4.5 Samenstelling van de commissie.....	17
4.6 Beoordeling en adviesrapport.....	18
5 Verplichte documentatie.....	19
5.1 Administratieve gegevens van de opleidingen (Nederlands).....	19
5.2 Verplichte bijlagen bij het informatiedossier (Engels).....	19

Overzicht kwaliteitszorgstelsel 2019-2025

Het Kwaliteitszorgstelsel – Vlaanderen 2019-2025 focust op de kwaliteit van individuele opleidingen en de verantwoording ervoor. Dit gebeurt ofwel via de instellingsreview die de universiteiten en hogescholen de gelegenheid biedt om zelf borg te staan voor de kwaliteit van hun opleidingen, ofwel via tussenkomst van een extern evaluatieorgaan. Een evaluatieorgaan is een kwaliteitszorgorganisatie die geregistreerd is in het *European Quality Assurance Register for higher education* (EQAR, www.eqar.eu) of door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO, www.nvaio.net) erkend is op basis van een samenwerkingsakkoord dat verzekert dat de externe beoordeling tot stand komt in overeenstemming met de *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG, 2015).

Bij elke beoordeling van onderwijskwaliteit worden externe, onafhankelijke deskundigen ('peers') betrokken, hetzij door de instelling zelf, hetzij via een commissie die ingesteld wordt door de NVAO of door een evaluatieorgaan.

Erkend hoger onderwijs

Universiteiten en hogescholen

Universiteiten en hogescholen staan zelf in voor de borging van de kwaliteit van hun opleidingen. Zij leggen hiervoor maatschappelijk verantwoording af door informatie over de kwaliteit van elke geaccrediteerde opleiding op hun website te publiceren. De **instellingsreview** beoordeelt de wijze waarop een universiteit of hogeschool onderwijsbeleid voert. Als onderdeel van dat onderwijsbeleid voert elke instelling een regie om zelf de kwaliteit van de opleidingen te borgen. Deze verantwoordelijkheid over de borging van de opleidingskwaliteit is van toepassing op geaccrediteerde opleidingen. Elke nieuw op te starten opleiding ondergaat daarom eerst een **toets nieuwe opleiding**, een beoordeling door een externe commissie van de potentiële kwaliteit van de opleiding. Na de erkenning als nieuwe opleiding volgt ook een eerste **opleidingsaccreditatie**: de formele vaststelling door de NVAO dat de opleiding voldoet aan vooraf bepaalde minimale kwaliteits- en niveauvereisten. Na de eerste opleidingsaccreditatie (met positieve uitkomst) worden de universiteiten en hogescholen zelf verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de opleiding. Indien op basis van een instellingsreview blijkt dat een universiteit of hogeschool niet zelf de kwaliteit van haar geaccrediteerde opleidingen kan borgen, neemt de NVAO deze borging over. De borging gebeurt dan per opleiding door de NVAO.

De toets nieuwe opleiding en de opleidingsaccreditatie worden zodanig vormgegeven dat ze maximaal aansluiten bij de regie die de instelling voert op de kwaliteitsborging van haar andere opleidingen. We spreken dan van procedures op maat van de eigen regie.

Andere instellingen

Alle andere erkende instellingen voor hoger onderwijs leggen verantwoording af voor de kwaliteit van de opleidingen door tussenkomst van een extern evaluatieorgaan. Elke nieuw op te starten opleiding ondergaat een **toets nieuwe opleiding** en vervolgens vinden periodiek **opleidingsaccreditaties** plaats.

Systeembrede analyses

Systeembrede analyses hebben tot doel goede praktijken in beeld te brengen en te delen binnen de hogeronderwijsgemeenschap. Het stimuleert instellingen om te leren van elkaar, met name rond thema's gerelateerd aan onderwijsbeleid en opleidingskwaliteit.

Niet-erkend hoger onderwijs

Niet-erkende onderwijsverstrekkers kunnen door de Vlaamse Regering geregistreerd worden als aanbieder van erkend hoger onderwijs. Dit gebeurt op basis van een **registratiedossier**, aangevuld met een positief besluit van de NVAO over de (potentiële) kwaliteit van hun onderwijs na uitvoering van een **uitgebreide toets nieuwe opleiding** voor minstens één van hun opleidingen.

1 Inleiding

Universiteiten en hogescholen kunnen een aanvraag indienen bij de Vlaamse Regering voor de wijziging van de studieomvang van een bestaande masteropleiding. Het kan gaan om een uitbreiding van een bestaande masteropleiding van 60 studiepunten tot 90 of 120 studiepunten of het kan gaan om een vermindering van een bestaande masteropleiding van 90 of 120 studiepunten tot 60 of 90 studiepunten. De Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) coördineert de aanvraag en bezorgt deze aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering legt deze aanvraag voor advies voor aan de NVAO.

Het voorliggende operationeel kader bevat vier onderdelen: de opleidingsstructuur na wijziging studieomvang, het beoordelingsprincipe met de motiveringscriteria en beoordelingsschaal en beslisregels, de door NVAO gecoördineerde beoordelingsprocedure en de verplichte documentatie.

De NVAO adviseert de Vlaamse Regering of de ingediende aanvraag beantwoordt aan de motiveringscriteria zoals opgenomen in dit operationeel kader.

2 De opleidingsstructuur na wijziging studieomvang

2.1 Uitbreiding studieomvang

De opleidingsstructuur van een master die ontstaat na uitbreiding van de studieomvang kan als volgt worden vormgegeven:

1. een vakinhoudelijke masteropleiding van 90 studiepunten;
2. een masteropleiding van 90 of 120 studiepunten bestaande uit een vakinhoudelijk gedeelte van 60, respectievelijk 90 studiepunten met daarbij een differentiatie van 30 studiepunten die gericht is op een of meer van de volgende finaliteiten:
  - het verwerven van specifieke, beroepsgerichte competenties andere dan die van leraar;
  - een doorgedreven vakinhoudelijke specialisatie.

2.2 Vermindering studieomvang

De opleidingsstructuur van een master die ontstaat na vermindering van de studieomvang kan als volgt worden vormgegeven:

1. een vakinhoudelijke masteropleiding van 60 studiepunten;
2. een vakinhoudelijke masteropleiding van 90 studiepunten;
3. een masteropleiding van 90 studiepunten bestaande uit een vakinhoudelijk gedeelte van 60 studiepunten met daarbij een differentiatie van 30 studiepunten die gericht is op een van de volgende finaliteiten:
  - het verwerven van specifieke, beroepsgerichte competenties andere dan die van leraar;
  - een doorgedreven vakinhoudelijke specialisatie.

De studieomvang van opleidingen met dezelfde kwalificatie en de structuur van de opleiding worden gezamenlijk vastgesteld.

3 Beoordelingsprincipe

De beoordeling van de aanvraag wijziging studieomvang wordt vormgegeven op basis van onderstaande criteria:

3.1 Motiveringscriteria uitbreiding studieomvang

De beoordeling van de aanvraag uitbreiding studieomvang wordt vormgegeven op basis van het criterium studieomvang of leerresultaten, het criterium arbeidsmarkt en het capaciteitscriterium.

3.1.1 Studieomvang

De studieomvang van vergelijkbare opleidingen in de Europese Hogeronderwijsruimte bedraagt meer dan 60 studiepunten en de leerresultaten van de masteropleiding van 60 studiepunten beantwoorden niet meer aan wat internationaal gangbaar is.

Om aan dit criterium te kunnen voldoen, wordt:

- de studieomvang nagegaan van vergelijkbare opleidingen in het buitenland.
In de aanvraag wordt aangegeven met welke landen de instelling(en) zich vergelijk(t)(en) en waarom (bijvoorbeeld vanwege een vergelijkbaar hogeronderwijsstelsel, een vergelijkbare instroom, et cetera), hierbij wordt ook rekening gehouden met de duur van de bacheloropleiding en de oriëntatie van de buitenlandse opleiding (professioneel versus academisch);
- aangetoond wat de internationaal gangbare leerresultaten van die vergelijkbare buitenlandse opleidingen zijn.

Naast de verplichte vergelijkbare opleidingen in de Europese Hogeronderwijsruimte, kunnen ook vergelijkbare opleidingen buiten de Europese Hogeronderwijsruimte worden aangewend bij de onderbouwing van het criterium studieomvang.

3.1.2 Leerresultaten

De leerresultaten van de bestaande masteropleiding kunnen niet bereikt worden binnen de huidige studieomvang.

Om aan dit criterium te voldoen, wordt in de aanvraag aangetoond dat om de beoogde leerresultaten (die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de internationale kwaliteitsvereisten) te realiseren, een studieprogramma nodig is met een studielast van meer dan 1500-1800 uren (60 studiepunten).

3.1.3 Arbeidsmarkt

De internationale en nationale arbeidsmarkt voor afgestudeerden vraagt het beheersen van algemene en specifieke beroepsgerichte competenties die samen met de vakinhoudelijke competenties niet kunnen worden bereikt binnen de huidige studieomvang.

Om aan dit criterium te voldoen, onderbouwen en motiveren de instellingen de aanvraag aan de hand van één van de volgende elementen:

- wijzigende behoeften op de arbeidsmarkt: verdieping van de competenties of verbreding van het competentieprofiel;
- de internationale arbeidsmarkt: relatieve concurrentiële positie van onze afgestudeerden op de internationale arbeidsmarkt als die relevant is voor die afgestudeerden.

3.1.4 Capaciteitscriterium

De instelling heeft de relevante capaciteit om de opleiding met een uitgebreide studieomvang op een kwaliteitsvolle wijze aan te bieden, of een uitgewerkt plan om op korte termijn die capaciteit te ontwikkelen.

In de aanvraag wordt aangetoond hoe aan dit criterium wordt voldaan. De benodigde capaciteit kan ook opgebouwd worden door samenwerking met andere instellingen al dan niet via een gezamenlijke opleiding.

Zelfs als in het kader van rationalisatie wordt gedacht op langere termijn, zoals bijvoorbeeld het clusteren van masteropleidingen in samenwerkingsverbanden, dan nog dient in de aanvraag te worden aangetoond hoe op korte termijn de relevante capaciteit wordt gerealiseerd om een uitbreiding te doen slagen.

3.2 Motiveringscriteria vermindering studieomvang

De beoordeling van de aanvraag vermindering studieomvang wordt vormgegeven op basis van het criterium studieomvang en het criterium leerresultaten.

3.2.1 Studieomvang

De studieomvang van vergelijkbare opleidingen in de Europese Hogeronderwijsruimte bedraagt minder dan 90 of 120 studiepunten en de leerresultaten beantwoorden aan wat internationaal gangbaar is.

Om aan dit criterium te kunnen voldoen wordt:

- de studieomvang nagegaan van vergelijkbare opleidingen in het buitenland.
In de aanvraag wordt aangegeven met welke landen de instelling(en) zich vergelijk(t)(en) en waarom met die landen (bijvoorbeeld vanwege een vergelijkbaar hoger onderwijsstelsel, een vergelijkbare instroom, et cetera), hierbij wordt ook rekening gehouden met de duur van de bacheloropleiding en de oriëntatie van de opleiding (professioneel versus academisch);
- aangetoond wat de internationaal gangbare leerresultaten van die vergelijkbare buitenlandse opleidingen zijn.

Naast de verplichte vergelijkbare opleidingen in de Europese Hogeronderwijsruimte, kunnen ook vergelijkbare opleidingen buiten de Europese Hogeronderwijsruimte worden aangewend bij de onderbouwing van het criterium studieomvang.

3.2.2 Leerresultaten

De leerresultaten van de masteropleiding kunnen bereikt worden binnen een studieomvang van 60 of 90 studiepunten.

Om aan dit criterium te voldoen wordt in de aanvraag aangetoond dat de studielast die noodzakelijk voortvloeit uit het studieprogramma om de beoogde leerresultaten (die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de internationale kwaliteitsvereisten) te realiseren, een omvang van minder dan 2520 of 3360 uren (90 of 120 studiepunten) heeft.

3.3 Beoordelingsschaal en beslisregel

Beoordelingsschaal

De beoordeling van de aanvraag wijziging studieomvang leidt tot één van de volgende besluiten:

- positief advies;
- negatief advies.

Beslisregel voor het advies

Positief advies uitbreiding studieomvang

De aanvraag voldoet aantoonbaar aan het criterium studieomvang of leerresultaten, aan het arbeidsmarkt criterium en aan het capaciteitscriterium. Een positief advies kan aanbevelingen bevatten.

Positief advies vermindering studieomvang

De aanvraag voldoet aantoonbaar aan beide criteria. Een positief advies kan aanbevelingen bevatten.

Negatief advies

De aanvraag voldoet niet aan minstens één van de criteria. Dit is expliciet aantoonbaar.

4 Beoordelingsprocedure

4.1 Informatiedossier

Het Informatiedossier stelt de commissie in staat een advies te formuleren over de motivatie voor de wijziging in de studieomvang van de opleiding. In het informatiedossier wordt duidelijk het standpunt van de studenten ten aanzien van de aangevraagde wijziging opgenomen.

Het Informatiedossier is een op zichzelf staand document. Het telt maximaal 25 pagina's, exclusief de verplichte bijlagen onder 5.2. Omwille van het internationale karakter van de beoordeling wordt het informatiedossier in het Engels opgesteld.

4.2 Aanvraag

De VLUHR treedt op als coördinator van de aanvraag en is verantwoordelijk voor het indienen ervan bij de Vlaamse Regering, uiterlijk op 30 april. Aanvragen worden gezamenlijk voorbereid en opgesteld door alle instellingen die de betrokken opleiding aanbieden. Bij het opstellen van het aanvraagdossier wordt aan de studenten om een onderbouwd standpunt gevraagd om zo tot een breed gedragen aanvraag te komen.

De beoordelingsprocedure start vanaf het moment dat de NVAO een adviesaanvraag ontvangt van de Vlaamse Regering. De adviesaanvraag gebeurt uitsluitend elektronisch via aanvraag@nvao.net

Als vormvereiste geldt dat de aanvraag bestaat uit een door de instellingsbesturen ondertekende aanvraagbrief, het Informatiedossier, zoals omschreven onder 4.1 en de verplichte documentatie zoals beschreven onder 5. Indien een commissielid daarom verzoekt, wordt onder coördinatie van de VLUHR een papieren versie naar dit commissielid verstuurd.

Omwille van het feit dat de bestuurstaal het Nederlands is, worden de aanvraagbrief en een deel van de verplichte documentatie (zoals aangegeven onder 5) opgesteld in het Nederlands.

4.3 Ontvankelijkheid

De NVAO controleert de ontvankelijkheid van de aanvraag om na te gaan of aan de vormvereiste voldaan is. Indien de aanvraag onontvankelijk is, worden de instellingen daarvan op de hoogte gebracht binnen een termijn van 15 kalenderdagen. De instellingen dienen vervolgens in overleg met de procescoördinator de aanvraag te vervolledigen binnen een termijn van 30 kalenderdagen.

4.4 Betaling procedure

Nadat de aanvraag ontvankelijk is, ontvangen de instellingen de vraag om de kostprijs van het advies in één keer te betalen. Het tarief voor deze procedure wordt vastgelegd door de Vlaamse minister van Onderwijs. De kosten verbonden aan de werking van de commissie (vergoedingen) worden hiermee door de NVAO betaald.

4.5 Samenstelling van de commissie

De NVAO stelt een commissie aan die de beoordeling van de aanvraag uitvoert.

De commissie bestaat uit ten minste vier leden, onder wie ten minste drie internationaal gezaghebbende domein- en werkvelddeskundigen en een student;

De commissie wordt bijgestaan door een procescoördinator van de NVAO, die tevens optreedt als secretaris van de commissie. De procescoördinator maakt geen deel uit van de commissie.

Onafhankelijkheid

Om een objectieve en eerlijke beoordeling mogelijk te maken, moet de commissie onafhankelijk van de opleiding kunnen werken. Dit betekent dat de leden in de vijf jaren voorafgaand aan de aanstelling van de commissie geen relaties of banden hebben met de instellingen die de opleiding aanbieden. Alle commissieleden en de procescoördinator ondertekenen een deontologische code. Deze deontologische code wordt gepubliceerd op de website van de NVAO.

Indien er tijdens het beoordelingsproces zaken plaatsvinden die de onafhankelijkheid van de beoordeling kunnen beïnvloeden, kunnen belanghebbenden dit melden bij de NVAO.

4.6 Beoordeling en adviesrapport

De beoordeling van de aanvragen vindt plaats aan de hand van deskresearch. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan een commissie een toelichtend gesprek organiseren.

De commissies van de NVAO stellen per aanvraag een adviesrapport op. In dit rapport geven deze commissies gemotiveerd een advies of de aanvraag voldoet, of niet voldoet aan de in dit kader gestelde criteria. De NVAO adviseert op basis van dit rapport de Vlaamse Regering over de aanvraag, uiterlijk 5 maanden na de ontvangst van de adviesaanvraag door de Vlaamse Regering.

5 Verplichte documentatie

5.1 Administratieve gegevens van de opleidingen (Nederlands)

De administratieve gegevens worden opgenomen in de aanvraag, voor zover zij afwijken van de gegevens die zijn opgenomen in het Hogeronderwijsregister.

Administratieve gegevens van de opleidingen:

1. de naam van de opleiding;
2. de graad en de kwalificatie van de graad en, in voorkomend geval, de specificatie van de graad;
3. de eventuele afstudeerrichtingen;
4. de vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
5. de onderwijstaal;
6. de studieomvang uitgedrukt in studiepunten;
7. de opleidingsspecifieke leerresultaten;
8. het studiegebied, een deel van een studiegebied of studiegebieden waarbinnen de opleiding wordt gerangschikt;
9. de overeenkomstige opleiding(en) in het Vlaams hoger onderwijs of, indien die niet bestaan, de overeenkomstige opleidingsnaam in de buurlanden;
10. in voorkomend geval de titel die houders van de graad van deze opleiding kunnen voeren;
11. de vereiste vooropleidingen en toelatingsvoorwaarden.

5.2 Verplichte bijlagen bij het informatiedossier (Engels)

De volgende verifieerbare feiten worden opgenomen als bijlagen bij het informatiedossier:

1. opleidingsspecifieke leerresultaten;
2. het gezamenlijk concept opleidingsstructuur over alle aanbieders;
3. de volledige curricula;
4. het opzet en resultaat van de afstemmingsprocedure met de studenten;
5. het opzet en resultaat van de afstemmingsprocedure met alle aanbieders;
6. de overgangsmaatregelen: aanbod keuzemogelijkheden aan studenten.

Colofon

KWALITEITZORGSTELSEL VLAANDEREN 2019-2025

Operationeel kader wijziging studieomvang

Oktober 2018

Samenstelling: NVAO • VLAANDEREN

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 28 • 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvaio.net
www.nvaio.net

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van ... (datum) betreffende de goedkeuring van het operationeel kader wijziging studieomvang.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS